

miöitä, arvoja, tavoitteita, henkeä, ainetta. Tapoja, käytäntöjä, tietoa, luuloa. Niistä kertoja työstää vaatimattoman ehdotuksen ihmisen pelastamiseksi, kolmekymmentäkolme liuskaa. Koneälyä, joka näkee hyvän ja pahan ja sanoo sen, löytää ekologisen lokeromme ytimen ja rajat. Jotta ei jauhettaisi ainaista ontologiaa ja etiikkaa ilman tietoa ja tekniikkaa.

Muistio lähti sähköpostina Te-

kesiin, Stakesiin, Etaan, Evaan ja Sitraan, yliopistojen laitoksille. Hukkui sähköpostien mustien aukkojen nieluun, sotkeutui blogien keskusteluihin ja Avoinen yliopiston seniorikerhon filosofiseen opintopiiriin Tuusulan kansalaisopistossa.

Tällaista aikalaisdiagnoosia, henkisen ilmapiirin tunnustelua, ironiaa ja itseironiaa. Aika paljon asioita ahdettuna pieneen romaaniin. Huohottavaa tekstiä,

mutta sitähan tämän ajan tekstit tuppaavat olemaan. Jotkut asiat jäävät irralleen. Paremminkin se pysyy kasassa kuin tekijän aiempi *Virkamatka*-romaanin.

Mutta pitikö mukaan tunkea vielä laskuvarjolla hypääminen. Onnistuneeseen laskuvarjohyppyyn kirja päättyy ja päättyy. Häikäisty humanisti hypää. Haluaa pudota korkealta?

Mielenmurtuma

ULLA VIERTOLA

Tsunami oli ja meni jo vuosi sitten. Samalla tavalla olleena ja menneenä ministeri Tapani Ansas on pitänyt tytärtään Juliaa, jonka olinpaikasta hänellä ei ole ollut mitään tietoa. Sitten Julia vilahuttaa television uutiskuvassa, elossa ja vahingoittumattomana. Kun Tapani Ansas lähtee etsimään tytärtään Thaimaasta, hän toivoo, että kaikki vielä palaa ennalleen. Hän on kuitenkin tärkeä ja kiireinen mies ja on ennenkin joutunut miettimään sitä, kuinka paljon aikaa kannattaa budjetoida hyötyä tuottamattomille ihmissuhteille. Viisaampaa olisi sittenkin mennä töihin, tai edes golfklubille tai jazzfestivaaleille, sen sijaan että tuhlaa aikaa läheiseensä vain siksi, että tämä on tehnyt jotakin tarpeetonta ja typerää. Jussi Ansas, Julian veli, joutuu samalla tavalla irrottautumaan omista tärkeistä toimistaan vain sen vuoksi, että jonkun on viimeinkin puhuttava Julialle järjeksi.

Tapani ja Jussi Ansas ovat oman yhteiskuntansa eliittä. He tietävät kaiken tietämi-

sen arvoisen ja erityisesti uskovat tietävänsä, millaisia toiset ihmiset ovat. Tapani olettaa tunnistavansa ainakin naiset jo heidän käsiensä muodosta ja pitää sitkeästi yllä tätä uskoaan siitä huolimatta, että virhearviointija on tapahtunut. Jussi puolestaan on sijoittajan paras ystävä, salkunhoitaja, jonka jo ammattinsa puolesta on tiedettävä kaikki. Juha Itkosen massiivisessa teoksessa puhuvat, tai pikemminkin lukijalle tiedoksi ajattelevat sellaiset ihmiset, joilla on rahaa, valtaa ja tietoa. Kun heidän elämänsä toimii tällaisen tukevan kolmiyhetyden varassa, heillä on mielestään kohtuullinen syy olettaa, että sekä luonto että muut ihmiset todella ymmärtävät olla odotusten mukaisia ja tottelevaisia.

Vankka minäkuva ja omien suoritusten suurenmoisuus eivät kuitenkaan auta silloin, kun pienet hiekanjyvät alkavat hiertää rattaissa. Vanhat muistot herättävät epämiellyttäviä tuntemuksia, mitättömät tapahtumat häiritsevät elämän suuria linjoja.

Juha Itkonen
Kohti
Helsinki: Otava, 2007
428 s.

Niin tarkkaan kuin aikansa ja paikkansa suunnittelisikin, aina sattuu jotakin yllättävää. Juuri kun kaikki on melkein järjestyksessä, suuri tulva käy kohti ja vie mennessään. Sanotaan, että länsimainen ihminen elää virtuaalielämää arvotyhjössä ja korvaa oikeat, syvälliset kokemukset ontoilla elämyksillä. Kuitenkaan ontous ei kumise hyvin toimeentulevan länsimaalaisen elämässä. Elämä on liiankin täynnä; se on täynnä häntä itseään, hänen omia merkittäviä asioitaan, joiden väliin ei mahdu enää mitään. Mikään kokemus ei saa olla ontto elämys, vaan kaikkialle tunkevan mahtisanan mukaan sen täytyy olla ”äärimäinen”, ellei peräti ”ääretön”. Tuolla sanalla voidaan kuvailla vähän kaikkea, vaikkapa elämän

monimutkaisuutta tai siinä satuvia katastrofeja.

Monimutkaisessa maailmassa tarvitaan monipuolista osaamista, ja siinähan Ansaksen suvun Julian-pelastuspartio kokee olevansa vahvoilla. Isä ja poika katselevat ympärilleen Khao Lakissa; he näkevät kehnosti järjestettyjä työmaita, idealistien velttoa puuhastelua – ei siellä muuta tarvittaisi kuin toiminnan tehostamista, ei uudelleen aloittamisen pitäisi olla noin vaikeaa. Mutta kalastajilla ei ole veneitä, eikä tummilla suurisilmäisillä lapsilla ole kotia tai vanhempia – no, oikeastaan Juliaahan täältä vain tultiin hakemaan, takaisin kotiin ja oikeaan elämään. Entisinä aikoina parempiosaiset yrittivät unohtaa vain oman kotiseutunsa köyhät, mutta nyt on pystyttävä sulkemaan silmänsä koko maailmaan köyhyydeltä. Itsesuojeluvaisto ottaa käyttöön kovia keinoja, ja toiseus on enemmän toista kun koskaan ennen: Julia ja tämän kirjan idealistiset lukijat, ymmärtäkää nyt jo, etteivät syylliset löydy Lontoon pörssistä tai asiaalaisten hikipajojen monikansallista hyödyntäjistä. Amerikkalaiset eläkerahastot eivät keinnuttaneet veneitä, mutta mi-

kään korkeampi voima ei myöskään pannut kättänsä väliin silloin, kun suuri aalto tuli. Jussi Ansas on ehkä oikeassa siinä, että ihmisen paras turva on siisti ja hygieeninen sukanvarsisijotus: ”aina on olemassa se mahdollisuus, että markkinat rankan laskupäivän jälkeen aukeavat aurinkoisissa merkeissä”.

Itkosen teksti raastaa ja puristaa, ja lukijan mieli on pian murtumaisillaan. Mikään ei ole oikeata tai väärää, eikä mikään johdu mistään sellaisesta, jota vastaan voisi taistella. Viisainta on yrittää pitää huolta vain itsestään. Suhdanteet leviävät toistuvina aaltona ympäri maailmaa; kaikki vaikuttaa kaikkeen, mutta mikään ei ole syyppää mihinkään. Ja raunioituneilla rannoilla Ansaksen perheen miehet sen kun ryyppäävät ja murehtivat vanhoja traumojaan. Mieleen nousee pieni epäily siitä, voisiko Tapani Ansaksen kaltainen juoppo hoipertelija todella olla Suomen hallituksen ministeri, miljonääri ja entinen suurliikemies. Ehkä tällainen murtuminen voi tapahtua, kun koko elämän aikana kertynyt epävarmuus oikein kunnolla kalvaa miehen mieltä. Jussi Ansaksen kova ja säälimätön pankkiirihahmo sen sijaan

on aidon tuntuisesti laajentanut urheilumaailman opit osaksi koko elämäntulkuaan. Jussi on nykypäivän ihannehminen ja selkäyttimeensä asti sisäistänyt uusliberalismista ne aatteet, joista hänelle itselleen on eniten hyötyä. Itkonen paiskaa mieshahmonsa paljaina pöydälle, mutta Julia, idealismin kadotukseen ajautunut sisar, jää hiukan etäiseksi. Julia ei ole täynnä itseään, sillä hän ei ole vielä edes löytänyt mitään itseä itselleen. Elämänsä kuuluneilta miehiltä hän on lainannut tapoja olla ja ajatella, kun omia tunteita kuvastaa vain heitteille jääneen orpolapsen mykkä kapina.

Ansaksen miesväen kokemuksissa ja toiveissa parhaat naiset ovat hoivaajia. Kirjan lopussa sitten Juliakin kesken oikeutetun vihan yhtäkkiä paljastuu hoivaajaksi. Erikoinen ratkaisu kirjoittajalta, mutta jotenkin väistämätön. Onhan edes sisaren pysyttävä kasassa, kun isään ja veljeen risahtelee miehenmentäviä halkeamia. Ihmismielen Khao Lak on täynnä hiekkaan hautautuvia sandaaleja, jotka liian väkevästi muistuttavat menetetyistä hetkistä ja ihmisistä.

Uskova usko, epäilevä epäilee

PERTTI HEMÁNUS

Keskustelukirjeitä on Suomesakin kirjoitettu aina silloin tällöin, ja melkoinen osa niistä on jäänyt vaikutuksia vaille. Keskusteleminen on vaativa taito. Samanmielisyyden on tylsää, hervoton riitely surullista; minkälainen olisi hyvä ratkaisu?

No, samansuuntainen kuin oli viimeksi lukemani opus. Eniten siinä yllätti Päivi Räsänen osuus. Olen arvostanut häntä ennenkin, mutta vasta nyt yllätyin. Hän on teologi, joka on oppinut avartumaan uskostaan tinkimättä. Markku Myllykangas

Markku Myllykangas & Päivi Räsänen
Mitä maksaa ihmishenki?
Keskustelukirjeitä elämän arvosta
Kirjapaja, 2006
324 s.